

ASKERLİK BORÇLANMASI-ASGARİ ÜCRETTEKİ ARTIŞIN ETKİSİ

Av. Erdoğan KAYA - www.gurselavukatlik.com

Askerlik borçlanması, 5510 sayılı Kanunun “Sigortalıların borçlanabileceği süreler” başlıklı 41 inci maddesinde düzenlenmiştir. Maddeye göre, er ve erbaş olarak silah altında veya yedek subay okulunda geçen süreler askerlik borçlanması konusunu oluşturmaktadır.

Kimler askerlik borçlanması yapabilir?

Görüldüğü üzere askerlik borçlanması yapılabilmesi için öncelikle fiili bir askerlik süresinin olması gerekmektedir. Askerlik yapmayanlar, muaf tutulanların askerlik borçlanması yapma imkanı söz konusu değildir.

Askerlik borçlanmasını, kişinin kendisi ya da hak sahipleri yapabilir.

Borçlanma süresi neye göre belirlenir?

Borçlanma süresi, **fiilen yapılan askerlik süresini geçmemek üzere, borçlanma hakkı olan kişinin talep ettiği gün kadar yapılır**(2013/11 sayılı Genelge).

Yapılacak askerlik borçlanmalarında, **hava değişimlerinin** 1111 sayılı Kanunun yayımlandığı 17/7/1927 tarihine kadar 1 yılının, bu tarihten sonra 3 ayının, 22/2/2014 tarihinden sonra otuz gününün, 1076 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi uyarınca erbaş ve er statüsünde askerlik görevini yapanların (kısa dönem) ise **14/11/1980 tarihinden itibaren 1 ayının, 22/2/2014 tarihinden itibaren onbeş gününün askerlik süresi olarak dikkate alınması gerektiğinden, bu süreleri aşan kısmı ile hastalık veya cezai bir sebeple uzayan süreler borçlandırılmayacaktır**(2014/5 sayılı Genelge ile değişik).

Türk vatandaşlığına alınanlardan vatandaşlığa alındıkları tarihte 22 yaşını doldurmuş olanlardan geldikleri ülkelerde yaptıkları askerlik sürelerini belgeleyenler belgede kayıtlı süreyi, belgede kayıtlı sürenin olmaması veya Türkiye deki emsallerinin yaptığı askerlik süresinden fazla olması hallerinde emsalleri kadar borçlandırılacaklardır. Türk vatandaşlığına alınan kimselerin askerlik süresini belgeleyememeleri durumunda borçlanma işlemleri yapılmayacak, varsa yapılmış olan borçlanma işlemleri iptal edilecektir(2013/11 s. Genelge).

Türk vatandaşlığından çıkanlar da askerlik borçlanması yapabilir mi?

Türk vatandaşı iken askere alman ve askerlik yükümlülüğünü yerine getirenlerin daha sonra Türk vatandaşlığından çıkmaları halinde Türk vatandaşı iken yaptıkları askerlikleri borçlanılabilecek, daha önce yapılmış olan borçlanmaları geçerli sayılacaktır.

Askerlik borçlanması ne gibi bir fayda sağlar?

Askerlik borçlanmasının iki faydası olabilir. Borçlanma ile birlikte kişinin (1)**borçlandığı gün kadar prim gününde artış olur.** Bu da emekli olabilmek için eksik günü olan kişiler için önemli bir imkan sağlar. (2)**Askerlik tarihi, ilk sigorta girişinden önce ise sigorta giriş tarihi, borçlanılan gün kadar geriye götürülür(SSİY md. 66).** Bu da kişinin erken emekli olabilmesi için oldukça önemlidir. Çünkü emeklilik şartları, ilk sigorta giriş tarihine göre belirlenmektedir.

Askerliğin ilk sigorta girişinden önce olması halinde askerlik borçlanması ile borçlanılan gün kadar sigorta girişini önceye çekmesi çok önemli bir özelliktir. Bazı istisnai borçlanmalar hariç pek çok borçlanmada bu durum söz konusu değildir. **Hatta doğum borçlanmasında ilk sigorta girişini geri çekmek bir yana, sigorta girişinden önceki doğumlar borçlanılamamaktadır(5510 s. Kanun md. 41).** Bu nedenle pek çok kadın doğum borçlanması yapamamakta ve emeklilik hakkını bu nedenle elde edememektedir. Kanaatimizce doğum borçlanmasına ilişkin böyle bir sınırlandırma haksızdır.

Borçlanma tutarı neye göre belirlenecektir?

Askerlik borçlanması tutarı; borçlanma talebinde bulunan kişilerin, **günlük asgari ücret ve günlük asgari ücret tutarının 6,5 katı arasında olmak üzere seçecekleri günlük kazanç tutarının % 32`sinin**, borçlanılacak gün sayısı ile çarpılması ile bulunacaktır(5510 s. K. md. 41, 82).

Sigortalının borçlanmaya esas günlük kazancının tespitinde, adi posta veya kargo ile gönderilen veya Kuruma doğrudan verilen borçlanma dilekçesinin Kurum kayıtlarına intikal ettiği tarih, iadeli taahhütlü veya acele posta servisi olarak gönderilenlerde ise postaya verildiği tarih esas alınacaktır(2013/11 s. Genelge).

Borçlanma tutarı ilgiliye nasıl bildirilecek ve ne kadar sürede ödenecektir?

Tahakkuk ettirilen borç tutarı, **ilgiliye posta ile tebliğ edilecek**, alındısının ilgiliye teslim edildiği tarih borcun tebliğ tarihi olacaktır.

Hesaplanan borç, tebliğ tarihinden itibaren bir ay içerisinde sigortalı veya hak sahipleri tarafından Kuruma ya da Kurumun anlaşmalı olduğu bankalara ödenecek, bir ay içinde ödenmeyen borçlanmalar ise geçerli sayılmayacaktır. Borcun bir ay içinde tamamının ödenmemesi halinde, ödenen miktara karşılık gelen süre sigortalılık süresi olarak değerlendirilecektir. Bildirilen borç tutarı 1 aylık süre içerisinde ödenmezse, borçlanma hakkı kaybolmaz ancak kişinin yeni bir borçlanma talebi gerekmektedir.

Borçlanma halinde, borçlanılan süreler hangi sigorta kolunda(SSK, Bağ-Kur ya da Emekli Sandığı) sayılır?

Borçlanma tarihinde hangi sigorta koluna tabi ise o sigorta koluna tabi sayılır(5510 s. K md. 41). Borçlanma tarihinde sigortalı bir çalışması yoksa son sigortalılığına bakılır.

Asgari ücretteki artış borçlanma tutarını etkileyecek midir?

Yukarıda belirtmiş olduğumuz üzere borçlanma tutarının belirlenmesinde temel parametre asgari ücrettir. Ve borçlanmalarda genellikle asgari tutar sayılan asgari ücret seçilmektedir. Dolayısıyla asgari ücrette yapılacak artışın borçlanmalara da doğrudan etkisi bulunmaktadır.

İktidar partisi, genel seçimler öncesinde asgari ücretin net 1.300 TL yapılacağı şeklinde vaatte bulunmuştu ve bu vadinin arkasında durmaktadır. Her ne kadar bu konuda son söz "Asgari Ücret Tespit Komisyonu"ndan çıkacak olsa da asgari ücretin 1.300 TL'ye çıkarılacağına kesin gözüyle bakılmaktadır. Bu durumda **asgari ücrette yaklaşık % 30`luk bir artış yapılacak olup, bu artış doğrudan borçlanma tutarını da etkileyecektir.**

Bu nedenle askerlik borçlanması yapmayı düşünenlerin % 30`a yakın artıştan etkilenmemek için bir an önce borçlanma yapması faydalarına olacaktır.